

реферати. Па сепак и међу нив посебно место би му дала на М. Лежен, чиј лик и неуморна активност, мислам, ќе останат незаборавени кај сите присутни на конгресот, поради неговата исклучителна проникливост, духовитост и конструктивност во дискусиите во коишто учествуваше, како на пленарните заседанија така и во одделните секции.

Југословенската, и посебно македонската, наука може да биде задоволна што на оваа поширока афирмација на младава микенолошка наука и манифестација на научната соработка во микенологијата не изостанаа и нејзините претставители. Микенолозите од нашата земја, токму од нашиот град, ја имаа честа да бидат поканети на овој собир. Двајца учествуваа во работата на конгресот: М. Д. Петрушевски како претседател на една од филолошките секции на 27-IX и како референт на темата „Les désignations de couleurs en grec mycénien“, а П. Хр. Илиевски со рефератот „A Reexamination of the PY Cn Tablets“. На овој начин и нашите научници го дадоа својот придонес на овој прв конгрес на младата микенолошка наука.

Душица Петрушевска, Скопје.

MARKO FABIJE KVINTILIJAN, *Образование гoвoрникa, Oдa-brane strane sa лaтинскoг превеo, предгoвoр и кoментар нaписao Петaр Пејчинoвић, Sarajevo, Izdavaчко предузеће „Veselin Masleša“, 1967, str. 553.*

У Предговору (str. 32) преводилac с правом иcтиче: „Pravo je čudo да су за писca овaкo висoких квалитетa кaквe je пoсjeдoвao Kвintилијан нaши рaнији и класични и пeдaгoшки стручњaци пoкaзaли рeлaтивнo мaлo интересa.“ Управo зaтo трeбa oдaти признaнje и превoдиoцу и издaвaчкoм пoдузeћу „Veselin Masleša“ у Sarajevo штo су издaњeм мaкaр нeпoтпунa пријeвoдa Kвintилијaнoвa дjeлa INSTITUTIO ORATORIA бaр дjeлoмичнo пoпунили стару пpaзнину у нaшoј пријeвoднoј литeратури с лaтинскoг jeзикa. No кaд je вeћ прeвeo гoтoвo двe трeћинe тoг дjeлa, прaвa je штeтa штo Пејчинoвић нije нaстaвиo свoј рaд и дao нaм цjeлoвит пријeвoд. Time би вријeднoст тoг издaњa билa знaтнo пoрaслa. Oд 12 књигa Kвintилијaнoвa дjeлa пoтпунo су прeвeдeнe књигe I — II и IX — XII, a дjeлoмичнo књигe VI и VIII.

Преводилac je пoпpaтиo свoј пријeвoд oпсeжним предгoвoрoм (str. 5—34) и бpoјним билјeшкaмa. Предгoвoр je дoбpo кoнципиpaн, сaдржaвa свe нaјбитнијe и мoжe дoбpo пoслужити кao увoд у шo бoлje и пoтпунije рaзумијeвaњe Kвintилијaнoвa излaгaњa. У билјeшкaмa мaњeг и вeћeг гпсeгa изнијeтa су пoтpeбнa тумaчeњa сaмoг тeкстa.

Пријeвoд je дoбaр, јaсaн и лaкo сe читa. Ипaк износим јeдну примјeдбу. Koликo гoд билo пoтpeбнo дa пријeвoд будe штo јaснији и прeгледнији, ипaк трeбa, у гpaницaмa мoгућнoсти, вoдити рaчунa и o нaчину изрaжaвaњa и oблoкoвaњу мисли aутoрa кoји сe прeвoди, штo нije увијeк пoвeдeнo у Пејчинoвићeву пријeвoду. Kao примјeр нaвoдим пoчeтaк 2. пoглaвљa VI књигe. Kвintилијaнoв тeкст глasi: *Quamvis autem pars haec iudicialium causarum summa praecipueque constet affectibus et aliqua de iis necessario dixerim, non tamen potui ac ne debui quidem istum locum in unam speciem concludere.* Cијeпajући, пo мoјeм мишлeњу бeз пoтpeбe, тaj нe oдвишe дуг пeриoд нa чeтири сaмoстaлнe рeчeницe, прeвoдилac гa oвaкo прeнoси у нaш jeзик (str. 187): „Najважнији дio судских гoвoрa je зaвршeтaк. Oн сe првeнствeнo зaснивa нa oбрaчaњу eмoцијaмa. У вeзи с тим присилјeн сaм дa нeштo o тoмe рeчeм. Do сaдa, мeдyтим, нисaм бio у стaњу дa o тoм прeдмeту у цjeлини пoсeбнo рaспрaвљaм, дoдyшe нисaм имao ни рaзлoгa зa тo.“ Мислим дa сe с вaткo сa мнoм слoжити дa je тo вишe пaрaфрaзa нeгo пријeвoд.

Штo сe тичe тeкстa билјeжкa, износим oвe примјeдбe.

- Str. 49, bilj. 12. U Enijeju stihu navodi se oblik *tarratantara*. Treba ga ispraviti u *taratantara* jer prva dva sloga te riječi imaju u navedenom heksametru metričku vrijednost $\cup\cup$.
- Str. 62, bilj. 10. Netačno je za apex naveden znak ψ .
- Str. 70, bilj. 16 i str. 385, bilj. 75. Rodno mjesto Marka Terencija Varona nije *Atacina*, nego *Atax*.
- Str. 151, bilj. 4. ... poginuo u bici kod Pisa (zaciјelo štamparska greška) umjesto ... kod Ipsa.
- Str. 204, bilj. 26. Kako je *sextarius* sadržavao 0,55 l, *congius* je imao 3,30, a ne „otprilike 2,5 l“.
- Str. 225, bilj. 5. Riba *solea* je „list“; isp. T. Šoljan, *Ribe Jadrana*, s. v.
- Str. 231, bilj. 5. Oblik kvikunks i u bilješki i u tekstu treba ispraviti u „kvinkunks“ jer je tu osnovna riječ *quinque*.
- Str. 341, bilj. 13. Definicija „Sinalefa je izbacivanje krajnjeg samoglasnika jedne riječi ispred početnog samoglasnika druge riječi“ nije tačna. Ona vrijedi za eliziju, a nikako za sinalefu.
- Str. 382, bilj. 57. U prvom dijelu te bilješke kaže se: „Veći dio Epitreponta dešifrovan je sa papirusa. Ostale njegove komedije su izgubljene.“ Trebalo je spomenuti da je god. 1957. pronađena cjelovita Menandrova komedija $\Delta\upsilon\sigma\kappa\omicron\lambda\omicron\varsigma$ koja je objavljena već u nekoliko izdanja.
- Str. 536, bilj. 71. Iz Kvintilijanova teksta jasno se vidi da se radi o izgovoru imena *Amphion* s aspiracijom i bez nje. Zato u toj bilješki oblik *Amfion* treba zamijeniti sa *Amphion*.
- Prevodilac je dobro učinio što je u zagradi navodio i grčki oblik retoričkih termina. Samo je šteta što u grčkim riječima ovog izdanja ima podosta štamparskih grešaka (preokrenutih slova, akcenata umjesto spiritusa i obrnuto, akuta umjesto gravisa i obrnuto, i sl.)
- Ovaj kratki osvrt završavam sa željom da Pejčinovićev prijevod Kvintilijanova još uvijek vrijednog djela INSTITUTIO ORATORIA što prije doživi drugo izdanje, i to upotpunjen i onim dijelom teksta koji je ostao nepreveden.

V. Gortan, Zagreb.